herpy

SCYNKI

Western Blue-Tongued Lizard

Tiliqua occipitalis

Tiliqua occipitalis to masywny, naziemny scynk z południowej i środkowej Australii z brązowymi poprzecznymi pasami na ciele i ogonie oraz szerokim, niebieskim językiem, charakterystycznym dla rodzaju. Gatunek dorasta do około 40 cm długości, jest aktywny w dzień i wszystkożerny, potrzebuje dużego terrarium z UVB i ciepłym miejscem do wygrzewania. Rodzi żywe młode i rzadko spotyka się go w niewoli.

Rodzina: Scincidae Dawna nazwa: *Cyclodus occipitalis; Cyclodus fasciatus*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**35-45 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-20 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Półpustynia i lasy i łąki strefy umiarkowanej**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 60 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-32 °C**
Miejsce wygrzewania	**35-45 °C**
Temperatura w nocy	**15-22 °C**
Wilgotność	**30-50%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 3
Pokarm	**Owady, owoce, rośliny, kręgowce i dżdżownice i ślimaki**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Żyworodny**
Wielkość miotu	**5 młodych**
Zniesienia w roku	**1**
Ciąża	**90-120 dni**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik III**
Załącznik unijny	**Załącznik C**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Tiliqua occipitalis należy do scynków błękitnojęzycznych, rodzaju ciężkich scynków o walcowatym ciele, krótkich nogach, trójkątnej głowie i szerokim, niebieskim języku, który zwierzę pokazuje, gdy czuje się zagrożone. Ciało jest szerokie i masywne w stosunku do krótkich nóg. Kolor podstawowy jest jasno- do średniobrązowego z szerokimi, ciemnobrązowymi poprzecznymi pasami na ciele i ogonie, spód jest jasny, a za każdym okiem biegnie wyraźny czarny pasek. Język jest niebieski i ostro kontrastuje z różową jamą gębową.

Dorosłe osobniki osiągają około 40 cm długości, duże do 45 cm, więc gatunek jest mniejszy od *Tiliqua scincoides*. Płcie trudno odróżnić z zewnątrz. Gatunek opisano w 1863 roku, wcześniej figurował jako *Cyclodus occipitalis* i *Cyclodus fasciatus*. Nazwa gatunkowa pochodzi prawdopodobnie od łacińskiego occiput, potylica, i odnosi się do wydłużonych łusek za tarczkami ciemieniowymi.

Jeśli groźba nie działa, scynk syczy i spłaszcza ciało, aby wyglądać na większego. Ma małe, czopkowate zęby i silne szczęki, a ugryzienie może być bolesne i do krwi. Nowe zwierzęta są początkowo ostrożne, ale się oswajają i znoszą spokojną manipulację. Zwierzęta, które przez kilka dni nie miały kontaktu z ludźmi, wracają do zachowań obronnych z otwartym pyskiem i syczeniem, ale szybko one ustępują.

Gatunek jest utrzymywany znacznie rzadziej niż duże, popularne scynki błękitnojęzyczne i wiele zasad hodowli opiera się na wiedzy o całym rodzaju.

Występowanie i środowisko

Tiliqua occipitalis żyje w południowej i środkowej Australii. Główny zasięg leży w Australii Zachodniej, gdzie gatunek występuje na całym południowym zachodzie z wyjątkiem chłodnych lasów. Na wschodzie występuje rozproszony: w najbardziej na południe wysuniętej części Terytorium Północnego, w dwóch oddzielnych populacjach w Australii Południowej, w północnej Wiktorii oraz w środkowej i zachodniej Nowej Południowej Walii. Notowano go także z Queenslandu. Miejsce typowe leży w Loos koło Gawler w Australii Południowej.

We wschodniej części zasięgu gatunek jest rzadki i uznawany za zagrożony. Największym zagrożeniem są karczowanie mallee, polowania lisów i kotów oraz niszczenie nor królików, które zwierzęta wykorzystują jako kryjówki.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Gatunek żyje w suchych i półsuchych regionach: na nadmorskich wydmach, w otwartych lasach, zaroślach mallee, wrzosowiskach, murawach z kępowymi trawami i piaszczystych równinach z rozproszonymi krzewami, na glebie piaszczystej, gliniastej lub próchnicznej. W nocy i przy złej pogodzie kryje się pod warstwą liści, kamieniami lub w opuszczonych norach królików. Zwierzę jest aktywne w dzień, ale przy ciepłej pogodzie bywa aktywne także w nocy. Pokarmem są owady, pająki, ślimaki, padlina i rośliny, zwłaszcza jagody. Scynk nie jest szybki i łapie głównie powolne ofiary, a silne szczęki miażdżą muszle ślimaków i pancerze chrząszczy.

Na południowym zachodzie lata są gorące i suche, a zimy chłodniejsze i wilgotniejsze. W chłodnych miesiącach scynk ukrywa się pod warstwą liści i suchej trawy i jest praktycznie nieaktywny. Właśnie ten rytm z ciepłym, jasnym półroczem letnim i chłodnym okresem spoczynku naśladuje się w terrarium.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosłe zwierzę potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 120 × 60 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość). Większe jest lepsze. Powierzchnia dna jest ważniejsza niż wysokość, ponieważ zwierzę żyje na ziemi.

Scynka najlepiej trzymać pojedynczo. Przy dwóch zwierzętach terrarium musi być znacznie większe, z kryjówkami na obu końcach, a zwierzęta trzeba uważnie obserwować.

Jako podłoże stosuje się 8-10 cm luźnej, lekko wilgotnej ziemi zmieszanej z piaskiem, w której zwierzę może kopać. Na wierzch połóż warstwę liści lub suchej trawy i zapewnij niską, płaską kryjówkę oraz kryjówkę pod warstwą liści, gdzie zwierzę może spokojnie leżeć. Płaski kamień pod lampą grzewczą pomaga ścierać pazury. Nigdy nie używaj grzejącego kamienia z wbudowaną grzałką. Terrarium musi mieć wentylację od góry, bez przeciągów, i być pewnie zamknięte, bo scynk jest zręcznym uciekinierem.

W ciepłe letnie dni zwierzę może przebywać na zewnątrz w zabezpieczonym przed ucieczką wybiegu ze słońcem, cieniem i suchą, chronioną przed deszczem kryjówką. Ogrodzenie musi sięgać co najmniej 50 cm w głąb ziemi i 80 cm w górę, a górę przykrywa się siatką chroniącą przed drapieżnikami.

TEMPERATURA

Zapewnij gradient temperatur od 22-26 °C w chłodnej części do 28-32 °C w ciepłej części. Powierzchnia w miejscu do wygrzewania powinna mieć 35-45 °C, a zwierzę musi mieć możliwość wyboru, jak ciepło chce leżeć. Temperaturę powierzchni mierz termometrem na podczerwień, a temperaturę powietrza termometrami cyfrowymi w obu częściach.

Ciepło zapewnia żarówka halogenowa lub lampa grzewcza o szerokim strumieniu nad siatką, a całe ogrzewanie jest sterowane termostatem. W nocy odpowiednie jest 15-22 °C, a nocny spadek temperatury jest zdrowy. Jeśli terrarium trzeba ogrzewać w nocy, stosuje się grzałkę nieemitującą światła.

Chłodny okres spoczynku zimą jest naturalną częścią życia gatunku. Zapewnij warstwę liści lub suchej trawy pod chronioną przed deszczem kryjówką na jednym końcu, gdzie zwierzę może spokojnie leżeć, i stopniowo obniżaj temperaturę oraz długość dnia. Zimować mogą tylko zdrowe, w pełni dorosłe zwierzęta, które najpierw trzeba przebadać.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Gatunek pochodzi z suchych i półsuchych regionów i nie potrzebuje wysokiej wilgotności powietrza. Odpowiednie jest 30-50 %, mierzone w chłodnej części. Podłoże powinno być lekko wilgotne głębiej, ale nigdy mokre. Kryjówka z lekko wilgotnym mchem pomaga przy linieniu. Jeśli na palcach i ogonie często zostają resztki wylinki, wilgotność w kryjówce trzeba zwiększyć.

Wodę podaje się w niskiej, szerokiej i stabilnej misce, której nie da się przewrócić. Wymieniaj wodę codziennie, bo zwierzę często używa miski jako toalety. Postaw miskę w chłodnej części, aby woda nie parowała szybko.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i potrzebuje zarówno UVB, jak i mocnego światła. Użyj świetlówki T5 z UVB nad siatką i umieść ją tak, aby indeks UV w miejscu do wygrzewania wynosił 3-4 (strefa Fergusona 3). Światło powinno być włączone 8-10 godzin na dobę, a świetlówkę wymienia się mniej więcej co sześć miesięcy, ponieważ emisja słabnie, nawet jeśli światło wygląda tak samo. Między lampą a zwierzęciem nie może być szkła ani plastiku.

UVB umożliwia scynkowi wytwarzanie witaminy D w skórze i przyswajanie wapnia z pokarmu. Uzupełnij oświetlenie jasną lampą LED i najlepiej zapewnij zwierzęciu bezpośrednie słońce w zewnętrznym wybiegu, gdy jest ciepło. Zwierzę musi zawsze mieć możliwość schronienia się w cieniu.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Tiliqua occipitalis jest wszystkożerny, a pokarm powinien być jak najbardziej urozmaicony. Zielenina to np. mniszek lekarski, kwiaty hibiskusa, stokrotki, kapusta i tarta cukinia, a owoce podaje się w mniejszych ilościach, zarówno miękkie, jak i twarde. Białko zwierzęce to duże owady, takie jak świerszcze i karaczany, ślimaki, dżdżownice, małe myszy oraz chude, surowe mięso. Należy unikać ryb, tłustego mięsa i dużych ilości owoców.

Regularnie oprószaj pokarm wapniem i suplementem witaminowym. Ślimaki można podawać tylko z miejsc, gdzie nigdy nie stosowano trutki na ślimaki, a najlepiej z własnej hodowli.

Dorosłe zwierzęta karmi się mniej więcej raz w tygodniu, a młode co trzeci lub czwarty dzień. Karm przed południem, aby scynk mógł trawić w najcieplejszych godzinach dnia. Dorosłe zwierzęta łatwo tyją, jeśli udział białka jest zbyt duży, więc utrzymuj go poniżej połowy pokarmu.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Scynk jest płochliwy przez pierwsze dni, ale się oswaja i znosi spokojną manipulację. Podnoś go, podtrzymując całe ciało, tak aby stopy miały oparcie, nigdy nie trzymaj go brzuchem do góry i nigdy nie chwytaj za głowę ani ogon. Manipuluj krótko i pozwól zwierzęciu podchodzić do ciebie we własnym tempie. Potem umyj ręce.

Mowa ciała jest wyraźna. Otwarty pysk z wysuniętym językiem, syczenie i spłaszczone ciało to ostrzeżenie i wtedy zwierzę trzeba zostawić w spokoju.

Zwierzę powinno mieszkać samo, a nowe zwierzęta muszą przejść kwarantannę trwającą co najmniej miesiąc, zanim znajdą się w pobliżu innych zwierząt.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płcie trudno odróżnić z zewnątrz. Wielkość, kształt głowy i długość ogona w dużym stopniu się pokrywają, a najpewniejszymi oznakami są młode u samicy i hemipenisy u samca. Sondowanie i wyciskanie hemipenisów może zaszkodzić zwierzęciu i należy je pozostawić weterynarzowi. Wiek osiągania dojrzałości płciowej nie jest udokumentowany dla gatunku; u *Tiliqua scincoides* wynosi około półtora do trzech lat. Samice powinny być w pełni wyrośnięte i w dobrej kondycji, zanim zostaną użyte do rozrodu.

GODY I KOPULACJA

Kopulacja odbywa się prawdopodobnie wiosną po chłodnym okresie spoczynku, gdy dni stają się dłuższe i cieplejsze. Samiec ściga samicę i chwyta ją pyskiem, więc kopulacja jest brutalna, a samica może mieć ślady ugryzień. Dlatego trzymaj zwierzęta osobno przez cały rok i łącz je tylko w okresie godowym pod nadzorem. Rozdziel je, jeśli samiec uporczywie gryzie.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Gatunek jest żyworodny. Młode rodzą się pod koniec lata lub wczesną jesienią, a samica ma najwyżej jeden miot w roku. Mioty liczą zwykle około pięciu młodych. Młode zjadają błony płodowe zaraz po urodzeniu.

Zapewnij ciężarnej samicy obfity pokarm i wapń oraz ciepłe miejsce do wygrzewania. Jeśli stanie się ospała, przestanie jeść lub będzie przeć bez rezultatu, skontaktuj się z weterynarzem.

INKUBACJA

Nie ma jaj do inkubacji. Ciąża trwa prawdopodobnie 90-120 dni, jak u *Tiliqua scincoides*. Samica powinna mieć takie same temperatury jak zwykle, a miejsca do wygrzewania nie wolno usuwać, bo ciepło napędza rozwój płodów. Trzymaj ją samą w terrarium.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode są samodzielne zaraz po urodzeniu i w naturze rozpraszają się po kilku dniach. Mają żółte i brązowe pasy na ciele i ogonie. Powinny mieszkać osobno w mniejszym terrarium z miejscem do wygrzewania, UVB, wilgotną kryjówką i takim samym wyposażeniem jak dorosłe. Karm je co trzeci lub czwarty dzień małymi owadami, dżdżownicami i drobno startą zieleniną, oprószonymi wapniem. Ciepło i UVB są kluczowe dla zdrowego wzrostu.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z warunków utrzymania. Typowe to:

- Metaboliczna choroba kości z niedoboru wapnia, witaminy D lub UVB. Powoduje miękkie szczęki i krzywe nogi.
- Problemy z linieniem z resztkami wylinki na palcach i ogonie, zwłaszcza przy zbyt niskiej wilgotności w kryjówce.
- Roztocza i kleszcze. Roztocza widać jako małe, czarne kropki na białym papierze, mogą szybko się rozmnażać i zabić zwierzę, więc trzeba je natychmiast zwalczać. Kleszcze często siedzą w uszach lub pod łuskami i usuwa się je pęsetą.
- Otyłość z nadmiaru białka i zbyt małej ilości ruchu. Regularnie waż zwierzę; nagły spadek masy to sygnał alarmowy.
- Zatrucie ślimakami, które zjadły trutkę na ślimaki.
- Robaki jelitowe i inne pasożyty, zwłaszcza u zwierząt odłowionych z natury. Nowe zwierzęta muszą przejść kwarantannę.

Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę chudnie, przestaje jeść, oddycha z otwartym pyskiem lub wydaje się osłabione.

Czytaj więcej: Typowe choroby i objawy choroby Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.